

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 622. An & qualiter conjuges & alii testamentum reciprocum facere possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

here, si inter eos unus alterve scribere norit, hi pro reliquis subscribere debent; ita tamen, ut literarum ignari presentes esse debeant, & voluntatem illius, maximè quò ad institutionem hæredis, cognoscere, & desuper post mortem testatoris jurati deponere. Reiffenst. Muller. *ll. cit. juxta cit. L. fin.*

6. De cæterò solemnitates reliquæ aliàs requisitæ etiam in testamento rusticorum observandæ, nimirum primò, quòd testes debeant esse vocati & rogati. *cit. l. fin.* quòd tamen non est extendendum ad testamenta rusticorum facta ad pias causas, vel inter liberos, vel tempore pestis; cum, quòd generaliter concessum est aliis, iis denegati non possit. Lauterb. §. 47. citatis Valq. & Stryck. Secundò, quòd debeant esse mares, puberes, ut Tiraq. *leg. conub. g. num. 45.* Covar. *de testam. c. 10. n. 26.* dissentiente Muller. *cit. l. ut. p.* quatenus dicit, feminas admitti posse cum Parocho ad testimonium testamentarium. Tertio, quòd eorum testamentum ad exemplum testamenti solennis debeat fieri uno contextu & actu continuo, nullo actu externo interposito. Muller. *l. c.* Quarto, quòd in testamento rustici cæci non secus ac in testamento alterius cæci addi necesse est, ultra numerum illius confectum testium sextem octavam, ita in aliis testamento testem sextem, dum plures haberi non possunt quàm quinque. Muller. *l. c.* citatis plurimis. & hæc ex generali ratione; quòd quidquid quò ad testamentum rusticorum specificè non est remissum, hoc etiam in iis obrinere censeatur. Arg. *cit. l. fin. c. de testam.*; adeoque cum jura in iis non nisi quò ad numerum testium dispensent, in reliquis solemnitates ordinariæ sint servandæ, exceptione unius firmante regulam in contrarium. *L. in iis qua. ff. de LL.*

Quest. 622. An & qualiter conjuges & alii testamentum reciprocum facere possint.

1. Resp. Primò: testamentum reciprocum dicitur, quo personæ aliquæ mutuo consensu se invicem in hæreses instituunt, vel in aliquo aliquid ad invicem ordinant. v. g. dicendo: si ante te discessero, instituo te hæredem bonorum meorum, vel eorum usumfructum ad dies vitæ lego, altero reciproce idem dicente. vel etiam in plurali dicendo: nos infra scripti hæc testamur, quòd unus alterum post mortem suam instituat hæredem, vel unus alteri relinquat omnium bonorum suorum usumfructum.

2. Resp. Secundò tale testamentum non solum conjuges, sed aliæ personæ duæ vel plures nulla ratione sibi conjunctæ facere possunt, idque vel ore tenus vel in scriptis, in quo omnes conveniunt. Et quidem si in scriptis id faciunt, fieri potest etiam in eadem charta & membrana utendo prædictis formulis. Arg. *L. licet c. de pactis. & ibi Salicet. n. 1. Jaf. n. 3. Oldrad. cons. 174. Clar. l. c. g. 60. Gail. L. 2. obs. 117. num. 1. Molin. d. 152. num. 1.* in quo casu testamentum non pro uno, sed pro duobus separatim factum habendum ex ea ratione, quòd in eo quilibet de sua substantia disponat. *Clar. l. c. Gail. l. c. n. 2. Berlich. in decis. aur. decis. 92. n. 2. Mynsing. centur. 1. obs. 8. n. 6. Reiffenst. h. t. n. 371. & coram iisdem testibus à singulis testatoribus speciatim ad hoc rogatis. qui & tunc in subscriptione sua non solum proprium nomen suum, sed & utriusque testatoris nomen speciatim & separatim exprimere debet; uti & uterque testator talis reciprocus illud seorsim subscribere & subsignare. Arg. *L. 21.**

c. de testam. & L. penult. ff. qui testam. sac. poss. Reiffenst. l. c. Gail. l. c. num. 3. ubi etiam cum Angeli in §. igitur. *Inst. de testam.* pro cautela tradit, ut Notarius & testes discretè dicant, tale testamentum se utriusque nomine, nominando utrumque separatim subscribere & subsignare. & sic in Camera judicatarum testatur.

3. Resp. Tertio: potest testamentum reciprocum fieri tam inter conjuges, quàm alios habentes proles, adeoque hæreses necessarios; ita tamen, ut recessè sit prolibus relinqui legitimam sine onere, & quidem titulo hæredis. Arg. *Novell. 18. c. 3. & Auth. novissima, c. de inoff. testam.* Idem est, ubi conjuges (idem est de aliis; cum, quòd de testamento reciproco conjugum, idem de aliis reciprocum testamentum facientibus semper proportionaliter sit intelligendum) solum sibi invicem usumfructum, vel aliud quid legant, prolibus aut aliis institutis hæredibus. Ubi & illud notandum cum Reiffenst. *num. 367.* quòd existentibus prolibus, una pars conjugum non possit alteri legare cum effectu omnium omnino bonorum usumfructum; sed debeat prolibus relinqui legitimam sine onere, adeoque cum usufructu illius juxta clarum textum *cit. novell. 8. c. 13.* Unde si usufructus omnium bonorum alteri. v. g. uxori in testamento universaliter legatus vel relictus, semper exceptus intelligatur usufructus legitimæ, & consequenter liberi post mortem patris testatoris possunt à matre, cui usufructus legatus, legitimam petere unà cum usufructu, cum legitima statim post mortem patris pleno jure absque omni onere liberis debeat; utpote succedens loco alimentorum, quibus liberi durante usufructu matris carere non debent. *Gail. L. 2. obs. 144. citatis Bartol. in L. uxori. ff. de usus. Decio. cons. 290. n. 8. Jafon. in L. extraneum. c. de hered. inst. n. 6. Alex. vol. 4. cons. 29. n. 2. &c.* Quibus tamen non obstantibus, potest pater testator indirectò cogere liberos, ut usufructu omnium bonorum matri eorum relicto, legitimam ab ea usque ad mortem illius non petant; adjectâ. v. g. testamento hac clausulâ, ut, si legitimam à matre petitam, & uti debet, ab ea datam acceperint, reliqua omnia matri, etiam quò ad proprietatem, accrescant, ita ut de iis disponere possit pro libitu; hoc facto amissa proprietate quò ad ista reliqua, in quibus aliàs quò ad proprietatem tanquam instituti hæreses succederent, utique majus damnum incurrerent, quàm si matri legitimam cum usufructu ad ejus mortem usque relinquerent. de quo vide Reiffenst. *n. 368.* id fusè declarantem. Porrò dum sine tali clausula conjux conjugi, sive in testamento reciproco, sive non reciproco legat simpliciter usumfructum omnium bonorum, exstantibus, vel non exstantibus liberis, qualiter intelligenda hæc dispositio, num tantum de usufructu, in quantum uxor eo eger ad honestam sustentationem, an verò etiam de eo, quòd superfluum est, ita ut de eo conjux pro libitu disponere possit, de eo quoque fusè tractat Reiffenst. *à num. 373.* & quidem si non existentibus liberis sic disponat, instituendo hæredem extraneum. v. g. fratrem, consanguineum vel alium, etiam causam piam, dispositionem intelligendam etiam de superfluis; eò quòd deficientibus hæredibus necessariis, quivis de re sua testamentaliter pro libitu disponere possit, & in eo casu nulla ad sit specialis ratio aliter præsumendi aut interpretandi dictam dispositionem, asserit *n. 376.* citatis pro hoc Baldo *in L. si quod pauperibus. c. de Episc. & Clar. num. 27. Covar. var. resol. L. 2. c. 2. num. 5. Gail. l. c. n. 7. Alex.*

Alex. conf. 162. n. 3. Qui etiam contrariam sententiam tanquam iniquam rejiciendam dicat. Talem verò dispositionem factam existentibus liberis, intelligendam tantum de usufructu necessario ad sustentationem honestam uxoris, eò quòd censeatur tantum magis diligere proles quam uxorem, ut prævare velit harum egentiam & famem, quam incurrerent, si vi illius dispositionis uxori omnium bonorum usufructus, etiam quòd ad superflua relinqueretur, tenent Gail. cit. obs. 144. n. 2. Menoch, de presump. l. 4. presump. 139. n. 4. & 8. Bartol. in l. Titia. §. fin. ff. de legat. n. 3. & ibi Jaf. Dec. Tirag. aliique citati à Gail, & Menoch. Quam sententiam licet communiorem fateatur. Reiffenst. n. 378. contrariam tamen, pro qua citat *ibid.* Fachin. l. 5. controvers. c. 97. Salicet. & Bald. in Auth. hoc locum. c. si secundo nupteris. aliosque, nihilominus juri conformiorem dicit, & ea ratione probat, quòd generalia generaliter sint interpretanda juxta c. 22. de privil. (intellige, si nihil speciale obstat, qualiter non obstat ait, quòd adversarii pro se afferunt, nimirum quòd inde lequeretur fames & defectus sustentationis liberorù; cum filiis adhuc remaneat usufructus legitimæ) & quòd in causa testamentaria à propria significatione verborum non sit recedendum, nisi manifestè constet testatorem sensisse aliud juxta l. non aliter. ff. de legat.

4. De cætero hic notandum, quòd dum conjux conjugi in testamento reciproco vel non reciproco proprietatem vel usufructum omnium bonorum (excepta legitimâ) relinquit, liberique ex sola legitima sufficientem sustentationem non habeant, nec aliunde se sustentare valeant, teneri plus relinquere liberis de jure saltem naturali; cum teneantur iis præstare alimenta; nisi tamen sciat pater, uxorem fore sollicitam pro liberis, relictamque sibi substantiam vel usufructum impensuram in eorum utilitatem; in quo casu poterit omnem substantiam & usufructum, excepta illa solùm insufficiente legitima relinquere matri eorum. idque etiam ex eo capite, ne mater à liberis despiciatur, aut ab iis dependere debeat; vel ne nimis maturè sua consumant. ita Reiffenst. n. 362. Item dum conjux conjugem cum liberis instituit hæredem, sive æqualiter, sive inæqualiter, adhibere debeat omnes solennitates ad testamentum solenne requisitas; vel illud ad acta dare; vel coram Principe facere; eò quòd aliàs testamentum quo ad uxorem tanquam personam extraneam, & non privilegiatam, non valeat, hæreditasque assignata uxori ipso jure accrescat liberis. Arg. l. hæc consuetissima. c. de testament. Reiffenst. num. 385. apud quem vide plura, de modo, quo exstantibus liberis, legari possit & debeat usufructus vel etiam tota substantia. Qualiter denique testamentum reciproco à quovis testatorum revocari possit, dicitur infra, ubi de revocatione testamentorum.

Quæst. 623. An & qualiter testari possint Episcopi aliique Prælati Ecclesiastici, aut etiam alii Clerici seculares.

1. Resp. Primò: tam Clerici majores seu Episcopi & Prælati, quam minores testari possunt non secus ac Laici de bonis patrimonialibus, hoc est, ex patrimonio suo seu successione habitis, & quasi patrimonialibus, hoc est, jure cognationis, donatione absque respectu ad Ecclesias proprio labore & industria acquisitis, sive ante, sive post Clericatum aut Prælaturam. Abb. in c. 2. h. t. num. 1.

Covar. *ibid.* num. 3. Navar. de rediv. Eccles. q. 1. n. 59. Clar. §. testamentum q. 27. n. 2. Molin. de 7. & 7. rr. 2. d. 147. n. 1. & 2. Pirh. h. t. num. 26. cum communi juxta expressum textum. c. 9. h. t. c. 19. cans. 12. q. 1. c. 1. & 2. c. 12. q. 3. idque liberè, etiam non habentes liberos vel propinquos, prætereundo Ecclesiam, & instituendo hæredem extraneum, ut Clar. l. c. non obstante textu. c. Episcopus qui filios c. 12. q. 3. ubi dicitur: alium non relinquat hæredem quam Ecclesiam; cum ut Clar. cum gl. textus ille sit potius consilii quam præcepti. Limitatur nihilominus responsio quòd ad Episcopos religiosus juxta probabiliorum & communiorem, quam contra Hofl. & quosdam alios apud Barbol. in c. 1. h. t. num. tenent Navar. l. c. q. 1. monit. 9. n. 22. Azor. p. 1. l. 12. q. 2. in fin. Rodriq. qq. regular. Tom. 3. q. 64. a. 4. Sanch. l. 6. mor. c. 6. n. 10. quos citat & sequitur Pirh. h. t. num. 27. ex ea ratione, quòd bona patrimonialia & quidquid aliunde acquirit Episcopus religiosus, acquirit Ecclesiæ (intellige, cui præest, & non Monasterio vel Ordini, ex quo assumptus) & in iis solam administrationem habet, quæ finitur in morte, per quam formatur testamentum. Unde etiam, ut Sanch. l. c. n. 11. si licentiam testandi petit, exprimere debet se esse religiosum.

2. Resp. Secundò: Prælati aliique Clerici seculares testari nequeunt de bonis Ecclesiæ, aut principaliter ejus intuitu acquisitis, ut constat ex Can. 2. cans. 17. q. 5. & cum omnino certa tenent citati pro præced. resp. AA. Sicutaque testari nequeunt, non tantum de bonis ipsis, puta, fundis, censibus Ecclesiarum, quibus præstant, & beneficiorum, quæ possident, & ex quibus fructus & annuos redditus percipiunt, utpote quæ Dei sunt, & quorum simplicem administrationem habent, transeuntque ad eorum successores in Ecclesiis & Beneficiis, non autem ad Prælatorum & Beneficiatorum hæredes: verum etiam de fructibus ipsis & redditibus exinde perceptis, reconditis & exstantibus, & post eorum honestam sustentationem restantibus, ne quidem ad alias causas, testari possunt. Pirh. h. t. num. 28. Wiestn. h. t. num. 33. & alii passim juxta c. in officio. c. quia. c. ad hæc h. t. vide tamen, quæ in hoc puncto dicit Clarus. l. c. num. 8. Idem est de bonis, quæ ex distractis & venditis comparantur. Clar. l. c. n. 6. monens Prælatos, ut caveant in fraudem Ecclesiarum suarum per tertias personas prædia acquiri ex pecuniis per eos cumulatis ex fructibus beneficiorum suorum, ut ea postea in propinquos deveniant, ex ea ratione, quòd redditus beneficiorum, qui tempore mortis supersunt, quæque ex iis acquisita, tanquam bona profectitia spectant ad Ecclesiam. Etsi igitur per modum testamenti, aut donationis mortis causâ de iis disponere nequeant, possunt tamen ex iis, non tantum sani, quantum pueri & voluerint juxta c. ult. 16. q. 1. Sed etiam in infirmitate & periculo mortis constituti moderatas donationes in pauperes aliasve causas pias, vel etiam remuneratorias in famulos & officiales facere juxta c. ad hæc h. t. Abb. *ibid.* in fine. Covar. in c. cum in officio. n. 5. Pirh. n. 29. & seq.

3. Tertiò: potest tamen consuetudine induci, ut tam Episcopi & Prælati, quam alii Clerici beneficiati de istiusmodi de se, & non per parsimoniam superfluis restantibus testari possint ad causas pias, eò quòd id solo jure prohibetur, non adverteretur Justitiæ naturali, aut fundatorum intentioni, Abb. in c. cum in officio. h. t. num. 5. Molin. cit. d. 147. num. 25. ubi etiam, quòd Papa possit, sed & to-